

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm Novembris Et Decembris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10263

XXVII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77423](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77423)

virum, vitamque beatam pontificis : qui ut se diuina remuneratione æternum viuere declararet, post mortem, mortuam suscitauit.

Cap. 13.
Sepelitur
sanctū
corpus eius in
ecclesia S.
Petri, quam
ipse extru-
xerat.

Importatum denique est corpus beatissimi antistitis in oppidū Rhegiense, & cum multa celebritate humatum in ecclesia beati * Petri, quam ipse condiderat, que postea ipsius nomine appellata est, ob crebra eius patrocinia : ubi quicquid fidenter petitur, Christo auxiliante obtinetur. Non sit igitur fides dubia, cum sit virtus infinita. Non diū post, cum in sancti viri commemoratione multa referrentur à multis, Caratto subdiaconus, vita sanctissimus, publicè hæc testatus est: Nemo nostrum dubitet, inquit, beatissimum Maximum, de cuius virtutibus tam multa, suggerente veritate, feruntur, cum in mortali degeret corpore, non minus cum Angelis, quam cum hominibus versatum esse. Quem enim nobiscum tenebat humana cōditio, cum beatis spiritibus assiduū exhibebat dignitas meritorum. Quadam nocte, imminente celeberrima beati Andreae solennitate, cum deputatus ego essem, qui ad vigilias extaret, & primo noctis tempore blandus me sollicitum oppressisset somnus, dulces psallentium audiui melodias : moxque excitatus, non sine perturbatione multalesito me proripui, quod putarem me opportunum excitandi tempus neglexisse. Tunc verò longè etiam dulciores, quam humanis possint studijs effici, spiritualium canticorum melodias hausi auribus meis. Continuo igitur ad ipsius * arcis vestibulū suscepto me gradu contuli, atque illic beatissimos Apostolos Petrum & Andream, ad complendam cum sancto Maximo orationem, alternis honoribus se præuenientes ego peccator audiui. Cumque tandem iugi oblatione compulsus beatus Maximus, eos diutius differre non posset, his verbis compleuit officium: Sit gloria Dei benedicta in æternum & in secula seculorum: reliquis respondentibus, Amen. Ego verò perquirendi studio propius accedens, neminem illic videre potui, præter sacratissimum Maximum, prono vultu & corpore in templi pavimento prostratum. Ille autem surgens, meam indigni peccatoris curiositatem his verbis reprahendit: Arduum est humanae fragilitati, sanctorum secreta cognoscere, & temerarium, velle rimari. Audi ergo, quæ tibi præficus ego iam dicturus sum: Ea quæ vidisti & audisti, cauè eulges. Quocunque enim die id feceris, ex hac luce migrabis. Id vtrum iam euenturum sit, ex Dei pendet arbitrio. Ego quidem excellentis eius virtutis memoriam & testimonium posteritati relinquo, ut nè quis mortalium ignoret, quemadmodum iusti homines sanctorum possint frui commercio & consuetudine. Huic autem narrationi abundè multam conciliauit fidem, quòd eodem die subdiaconus ille, sicut ei à beato Maximo prædictū erat, desijt esse in humanis: & quia non potuit viuendi producere terminum, nec mysterium celare voluit.

* verbis

Visio Car-
atronis sub-
diaconi.

S. Maximus
prædicat ei
obitū ipsius

Nos igitur tota deuotione summoque animi studio rogemus omnipotentem Deum, ut beatissimi præfulis huius patrocinio fretis nobis det veniam peccatorum, animumque nostrum à lethalibus vitijs purum semper conferuet is, cui præfens celebramus officium: in quo præstando tales nos exhibeamus præsentia corporum, ut mentes fulgeant lumine charitatis: Præstante Domino nostro Iesu Christo, qui cum cœterno patre & spiritu sancto viuunt & regnant in secula seculorum, Amen.

PSPELLI ORATIO ENCOMIASTICA IN SAN-
CTVM SIMEONEM METAPHRASTEM. HABET VR IN
*ipso Metaphraste, & in tomis Aloysij. Nos capita
marginum adiecimus.*

27. Nouēbr.
Cap. 1.

Ingeniū &
eloquentia
Simeonis.

Virtutes.

VM & vita & dicendi facultate magnum Simeonem laudare statuerim, cuius per vniuersum orbem terræ est nomen & res gestæ celebratæ, nescio quibusnam verbis in eo laudando, vel quidnam dicturus ex omnibus, sufficientem præbebo laudationem. Hic enim vir, non solum erat ornatus eloquentia, & mentem habebat promptissimam ad gignenda præclara cogitata, & linguam tanquam Nili fluentem, non post longum temporis curriculum, sed quotidie riuus scatentem eloquentiæ, & mundantem opportunissimè: sed & morum temperatione, & quòd omnes virtutes erat complexus, & quòd erat exemplum

ijis, qui volebant honestè & moderatè viuere, gloriam insignem sibi comparauerat.
Hunc ergò virum clarissimum, suo tempore, vt ita dicam, produxit Constantinopoli-
lis, prima primum, pulcherrima ciuitatum, pulcherrimum (vt ita dicam) patronum
ciuitatis. Quæ cum ei dedisset, vt ex ipsa nasceretur, & tali ortu eum ornasset, ab eo
hoc vicissim accepit, quòd eum produxerit, qui vel solus suffecerit ad ei dandum
pulcherrima præmia ciuitatum. Et fuit honor, quem ex illo habuit, priore maior &
magnificentior, quòd tunc quidem pulchritudine & magnitudine superabat alias ci-
uitates, veluti quidam locus paradisi, ambitu & circuitu: postea autem propter illum,
floribus quoquè ibi genitarum virtutum alias longo interuallo superauit: adeò vt
etiamsi non sic fuisset ornata ab initio, ei suffecisset fœtus hic admirabilis, vt se posset
conferre cum præstantioribus.

Patria.

Encomium
ciuitatis
Constanti-
nopolitane.

Cap. 2.

Intelligentia
& prudentia.for. * orato-
rem,

Cap. 3.

for. * perfe-
ctioMediam te-
ner viam, quæ
tutissima
est.Cap. 4.
for. * emissioSimeon Me-
taphrastes
ex illustri fa-
milia natus.Taxantur
philosophi
ociosi.

ARIUS
V III
5

Et vires quidem incomparabiles statim & à primo, vt semèl dicam, ortu etiam flo-
rente capillo, ostendebat, non secus atquè leonum catuli ostendunt protinus super-
cilium & densam colli iubam. Ei enim flores pullulabant intelligentiæ, & habebat
prudentia profundam quandam radicem, & quodam admirabili fulgore mens mi-
cabat. Hæc alijs quidem suffecissent ad absolutionem: in illo autem agnoscebantur
veluti quædam prius descriptæ figuræ, quæ præsignificabant perfectam eius naturam.
Quomodo ergò arbores, quæ germinant præter naturam, parùm egentes manu,
quæ earum curam gerat, si aliquam acceperint irrigationem, & pulchritudine &
magnitudine adhuc magis augentur: ita etiam illi quoquè erat celerimum inge-
nium, & quod protinus in altum erigebatur. Quamobrem is sua sponte præbebat
se * oratori, ad philosophiam autem profundus animæ sinus copiosa sensa dabat &
cogitata.

Postquam autem adpexit ad scholas philosophorum, & illinc quædam accepit
principia, quæ essent adiumento ad inuentionem eorum, quæ quæruntur, repente
assurrexit & euasit sublimis, & ex radijs inuenit solem, vel à sole, vt ita dicam, adpexit
ad radios: partim quidem ex posterioribus priora ratiocinatione colligens: partim
autem ex prioribus, quæ natura sunt secunda, concludens. Cum autem sciret, quòd
* perfecta nostra naturalis duobus est ornata, nempe fœtibus mentis & linguæ fluen-
tis: & quòd ex illis, qui cum præcesserunt, sapientibus, alijs quidem consummauerunt
mentem per philosophiam: alijs verò per dicendi facultatem linguam expurgau-
erunt: & præter vnum aut duos, reliqui ad alterutram declinauerunt: & alijs quidem,
densis epicherematibus lingua fluxit instar fluuij: alios autem celebrarunt præclara
mentis sensa & cogitata, adeò vt hi quidem essent propemodùm elingues, illi autem
à perfectiore disertis intelligentia: ille inter vtrosque medius, fuit veluti quoddam
vinculum eorum, qui tunc erant disuncti, & menti linguam adiungens, & verbis
mentem adhibens: & arti quidem dicendi adiciens philosophiam, ad efficacioram
& apertiore operationem: philosophia autem artem extollens, & ambo inter se
contemperans sua pulchritudine, vocalem, vt sic dicam, mentem, & linguam effecit
mente præditam. Philosophabatur itaque cum morali probabilitate, & fungebatur
munere oratoris cum philosophica profunditate: & erat vtrique generibus ex æquo
accommodatus, & neque philosophus odio habebat argumentum ciuile, videns id
esse coloratum tincturis philosophiæ: neque orator ægrè ferebat scientiam, artificio
dicendi sibi placens.

Hinc veluti quædam lampas * omiſſa, & in altum sublata è Byzantio, visa est veluti
quædam fax in aère omnibus ciuitatibus: & erat reuerà locus, veluti mundus qui-
dam cælestis, resplendens omni genere doctrinæ: & per vnum, qui facem ferebat,
partim quidem illustrans vniuersum orbem terræ: partim autem præter lucem pro-
prium alienis quoquè coruscans fulgoribus: & quod est admirabilius, & propter
quod illum quispiam magis fuerit admiratus, cum esset genere clarus, & ex illustri
familia natus, & abundaret diuitijs, & ijs, quæ segniorem effecerint quempiam ad
disciplinas, (multi enim sibi proponunt doctrinam & eloquentiam, tanquam
opum parandarum materiam, non vt assequantur ea, quæ sunt meliora, sed ei stu-
dentes, vt se in rebus vanis voluptate expleant) ille externis fortunæ adminiculis
vix est ad philosophiam. Hinc factum est, vt nec eos æmularetur philosophos,
qui erant nimis ociosi: nec oratores, qui nimis redundabant. Nam illi quidem ve-
luti immenso lumine circumfusi radijs philosophiæ, statim clausurunt oculos, & vir-
tutem nequaquam deduxerunt ad actionem, neque magnificè vsi sunt dogmatibus,
neque

neque duces fuerunt ciuitatum, neque quæ didicerunt, proposuerunt in medio populo: sed promissas quidem barbas alebant, tanquam menses inutiles, & vultu tristes erant & seueri.

Cap. 5.

Deinde alij quidem, cum non opus esset, per forum currentes, intemperanti vultu sunt dicendi veritate: alij autem doli quædam habitauerunt, se eis circumscribentes. Alij autem in dialecticis interrogationibus vitam suam consumpserunt. Alij autem quaesierunt de naturalibus positionibus, quasdam inutiles contradictiones & lites in vitam afferentes. Et hoc ipsum euenit plurimis ex oratoribus, qui prudentem artem fecerunt occasionem insipientiæ: & cum oporteret eos eligere & meditari, quaerentibus sunt conducibilia, illi, partim quidem ipsi fingentes, partim autem videntes tanquam rebus repositis, nouam quandam scenam tragicam in vitam introduxerunt. Sed ille non sic: longè quidem ab eo abfuit: sed neque vestem mutans, neque aliquid remittens de magnificentia, nec huiusmodi nouitatibus genus suum dedecore afficiens, neque ciuiles causas fingens & refingens, neque inaniter fingens munere rhetoris, generis quidem decore utebatur omnino ad benefaciendum: virtutem autem, quam sibi parauerat ex disciplinis, habuit protinus occasionem splendoris magnificentiae. Nam cum Imperatoribus euasisset amabilis, eius fidei committuntur quæ sunt omnium maximè honorabilia, ut qui prope tribunal quidem staret, propter sapientiam: reipublicæ autem administrationem, propter ingenij solertiam, & reuerentiam acceperit.

Magna ei
functiones
demandan-
tur ab Im-
perat.

Cap. 6.

Et primum quidem præfuit rebus magis arcanis, & secretorum consiliorum fuit particeps cum Imperatoribus. Postquam autem eius fides fuit in his rebus spedata & prædicata, simul cum adyris mundanas quoque curas suscepit, adeo ut Imperator renuncicaret ea, quæ afferebant exteri, & rursus exteris ea, quæ iubebat Imperator: & erat veluti quoddam accuratum vinculum administrationis. Arque orbis quidem solaris, pars quidem est alibi, pars verò est apud nos. Ille verò ipse, totus erat apud Imperatorem, & in ipsis negocijs. Quomodo enim superius significauit oratio, verfatile & ad omnia accommodatum habuit ingenium, adeo ut & prius consularet, & exequeretur ea, quæ consultata fuerant, & barbaros procul propulset à finibus Romanorum: alios autem superaret aut copijs aut artibus, & gentes in suam redegeret potestatem, temporibusque & rebus dexterimè uti posset, quod mutaretur, quando oportebat: quod innouaret, quando expediebat: quod eandem seruaret speciem, quando bonum videbatur. Sed neque erat vir expers gratiarum & leporem. Sed ad omnem leporem ac gratiam, conueniente doctrina temperatam, erat ei lingua instructa & animus. Cum autem esset ei magnificus & amictus & habitus, simul cum incessu mores quoque mutabat ad id, quod videbatur: ut qui esset gratiofus & affabilis, & coipso omnes subridens ad se attraheret. Præterea autem manu quoque minimè erat parcus, ut potè quod duæ res eam extenderent, nempe diuitiæ & voluntas. Habebat autem ita quoque, ut oportebat, nonnullas partes ex ijs, quæ contineuerunt nostram fidem constituere. Hæ autem erant: (sed cur non perfectius vrot oratione, neque cum ad capitale reduco principium, quod est maximum caput rerum illius?) Vado ergo ad primum argumentum, si ante ea, quæ sunt dicenda, nonnulla præmiserò.

Verfatile
ei ingenij.

Habitus &
amicus eius

Cap. 7.

Martyrum
præclara cer-
tamina.

Encomium
vitæ monas-
ticæ.

Gloriosa quidem sunt certamina, quæ suscepta fuerunt à martyribus aduersus inimicos, partim aperte, partim obscure. Quidni enim, cum fuerit eorum præclara fides, & mens inexpugnabilis: & interruptos fuisse eorum habitus, & neglexisse narquam, & telorum sectiones & eiectiones, & postremo vitæ contemptus? His autem nihilominus refulsit vita quoque monasticæ exercitationis. Nam hic quoque est carnis consumptio, & delicia, non se dederit delicijs in ijs, in quibus non oportet, & à mudo separari, & ad Deum cum ipsis euolare corporibus, & innatis resistere affectionibus, & ijs, quæ à malis spiritibus affluunt extrinsecus. Est ergo amborum præclara vita, & olim quidem fuerit, & erit rursus: sed non clarè interim fuerat cognita eorum hinc muneratio: sed arcani quidem libri, quos multis in eorum restitutione legent angeli, accuratè monumenta continent eorum martyrij & exercitationis. Qui autem ante hunc beatum virum, res gestas illorum scripserant, non sunt affectu illorum magnificentiam: sed parim quidem de eis sunt mentiti: partim autem cum non possent rebus eorum respondentem afferre orationem, bonum illis conscripserunt, quod nec erat vlla elegantia ornatum, nec laude prosequendum: ut qui pulchram subiecerint

iecerint sententiam, nec eam verbis ornarint decentibus, neque accuratè descripserint scruviam ac atrocitatem eorum, qui punierunt, neque martyrum in dandis responsis prudentiam. Quinetiam monachorum adulterarunt exercitationem, simpliciter ac quasi temerè & vt accidit referentes, quæ studiosè ab illis facta sunt.

Hinc factum est, vt nonnulli ne vel legere quidè sustinerent ea, quæ sunt literarum mandata monumentis: alijs autè ea, quæ dicebantur, præberent ridendi materiam, & compositionis inelegantia, & sententiæ absurda & nulla consequentia, & dictio vilis & abiecta, erant ijs, qui audiebant, insuaui, & odio habebantur potiùs, quàm admirabantur, & propter eos, qui conscripserant, nobis ludibrio habebantur admirabilia Christi seruatorum certamina & trophæa. Et omnes quidè apertè scripta insectabantur maledictis: eorum autem loco afferre meliora, alijs quidè propter animi scordiam, alijs autem, vt quod esset opus perfectissimum & maximi studij, & cui ne tota quidem viri vita suffecerit, neq; vires aderant volentibus: nec ijs qui poterant, voluntas. Sed non etiam admirabilis Simeon eodem modo, quo ij, fuit affectus. Sed cum eis procedens ad scriptorum vsque reprehensionem, deindè processit vlteriùs, & iuvenile aggreditur facinus, vel felicem potiùs actionem, quam nullus omnium gessit feliciter: per quam ille euasit clarior omnibus, qui sunt vbiquè, eruditus: & Deo consecrauit ea, quæ sunt omnium pulcherrima, martyrumquæ certamina & cursus, & monachorù abstinentiam atque patientiam ornauit ac decorauit: & eandem, quam illi, adhibens benevolentiam, gratias vicissim accepit ab omnibus.

Quid enim cum hoc opere contulerit quispiam? Quamnam antiquam gentiliam narrationem, aut vniuersæ terræ dimensionem? An quæ à Persis gesta sunt, & ante illos à Babylonijs, & quæ postea ab Alexandro Mæcedone fortius peracta fuere certamina? Nam hæc quoquè laudem & honorem afferunt ijs, qui ea scriptis ornate & eleganter mandarunt. Sed multi quidem in eorum lectionem studium suum conferunt, propter compositionem eorum, qui scripserunt. Quæ autem hic vir egregius cum eo, quo decet, ornatu orationis scriptis contexit de ijs, qui martyrium susceperunt, & ijs, quæ in virtute exercuerunt, duplicem habent æmulationem, nempe & imitandæ eius compositionis, & morum ad ea, quæ sunt optima, transformandorum. Dixit autè tertium quoquè, quod non est his inferius, sed accuratius etiam & excellentius: videlicet quod eorum, quæ constituunt ac confirmant Euangelium, sanctorum scriptis mandata memoria, est caput aliorum præcipuum. Atque quod ille quidem elegerit hoc scribendi argumentum, est id certissimum testimonium illius prudentiæ. Quod autem talibus vsus sit sententijs, & dictione, quæ est dilucida, & probabilitatem ac veritatem habet veluti innatam, est quidem argumentum illius quoquè sapientiæ: maximum autem huius signum statuerit quispiam, quod se pulchrè accommodauerit temporibus & auditoribus.

Et vt de hac parte dicam, & aliqua vtar digressione: Non ignoro huius viri opera non esse magno studio, nec ijs, qui linguæ ornamento vtuntur nimis rhetoricè: nec ijs, qui suum studium posuerunt in disciplinis: sed nec ijs, qui studuerunt naturæ contemplationi: quod nec in ijs dicendi generù mixtio eluceat, nec figuræ dicendi sint aperta, neq; vlla naturæ dubitatio & solutio, neq; lineares demonstrationes cum importunis nominibus, neq; philosophicæ sententiæ, quæ subiectù verbis in altum euectant. Volunt enim, qui sunt sapientiæ supra modū dediti, omnia scribi ad ostentationem, non ad morù correctionem. Ego autè dico, huius viri scripta nullo horum esse priuata. Sed quoniã non ad ostentationem comparabatur eius scriptio, ea non ponuntur frequentia, neque statim à principio, neque vbiquè, neq; apud omnes: sed quando res dat ei occasionem, vsus ijs, quæ postulat oratio, redit rursùs ad scopù propositum. Eius enim oratio neque ad sophisticam intuetur iactationem & forensam apparatus, neque ad artificiosam naturalium rerum excogitationem, neque ad linearum contemplationem, aut curiosiorem numerorum intelligentiam. Sed neque est ei studio cæli motus, aut quemadmodum inerrans mundus procedat circa stellas errantes. Sed neque sunt ei curæ consonantes aut semiuocales, neque qui per eas fit concentus. Propterea hæc quidem amandat tanquam superuacanea, nonnquam tamen eis vtens & in tempore: veritati autem adhæret & à falso alienæ narrationi. Dictionis autem sciebat quidem multos modos: vsus est autem eo, qui sufficiebat ad auditionem simul & bonorum & vulgi: & vtriusque partibus simul satisfacit. Nam dictionis quidem numero & pulchritudine eruditum attraxit auditorem,

Cap. 8.
Vires sancto-
rū à quibus-
dam negli-
genter scri-
ptæ quid ef-
fecerint.

Cap. 9.

Vilitas eo-
rū, quæ de
sanctis scri-
psit Meta-
phrastes.

Cap. 10.

Metaphra-
stæ sermo &
oratio quid
spectet.

Dictionis eius
cuiusmodi
sit.

ARIUS

Cap. 10.
Vilitas eo-
rū, quæ de
sanctis scri-
psit Meta-
phrastes.

& satis delinij gratiarum illecebris. eò autem, quòd esset clara & succulenta oratio, effecit vt aures imperitorum ab eius voce pendèrent: ambos rursus induxit breuitate & probabilitate.

Cap. II.

Ego enim, vt nihil dicam celans quod sit vero minus, scio quidẽ esse multa dicendi genera pulchriora: perfectiorum, inquam, oratorum, & quorũ exemplar non est vltimo propositum ad imitandum, propter sonum & numerũ orationis: prastantiorum autem dicendi formam ijs scriptis, quæ componere statuerat, nescio an quisquam ex omnibus vnquam adaptauerit. Sed & si quis ex illis, qui & dictione excellunt & sententia, eiusmodi argumenta suscepisset, accuratiorum quidem & elaboratiorum effecisset orationem: sed non itidem dico omnibus auditoribus congruentem & conuenientem. Nam & proœmia eius orationum statim attingunt subiectum, & pariter procedens ostendit sui scripti scopum: & in nonnullis orationibus cum totam argumentum receperisset in summam, id statim in partes diuidit: se autẽ accommodat personis & temporibus. Et est quidem omnibus idem color orationis, & vna qualitas dictionis: morum autem varia est mutatio, & vt dixerit quispiam, artificiosa: non per artem res mutans, sed quod vnicique rei & personæ incidenti conueniebat, interpretans. Tanquam autem ad archetypa exemplaria ad res antiquiores intuens, ne ab illis recedit, nè videatur aliquid aliud facere: & ad exemplar quoquẽ totam tractat mutandi formam, non diuersam faciens materiam, sed quod in dicendi genere peccatum erat, corrigens: neque sententias innouans, sed conuertens figuram dictionis: & ei incidens oratio in diuersitatem narrationum, & varietatem argumentorum, non confunditur neque perturbatur, sed tanquam optimus gubernator, cum ei nauis agitareretur fluctibus, stabat quietus, clauum tenens artificiosissimẽ.

Accommodare se in suis scriptis personis & temporibus.

SUI

Cap. III.

Porro autem in nonnullis quoquẽ orationibus describit patriam eorum, qui laudantur, ab vniuersa terra separans & deducens ad vnã partem. Deinde loquitur etiam non nihil de fluminibus, & de eorum principijs differit naturaliter, & de opportunitate ciuitatum, & de temperatione aëris, & de temporum conuenientia, etiam si ij, qui sunt reuera auribus paulò surdioribus, ea quæ dicuntur, non exaudiant. Multifariam quoquẽ tractat partes orationis, alias quidẽ maiori contentione: alias verò lenius & sedatius. In gratia autem narrationum quis ex omnibus cum eo contentere debet?

Præcipua dexteritas & gratia in narrationibus eius, &c.

Quis in compositione? Quis in numerorũ suauitate? Quis in concinnitate in omnibus congruente? Atq; volo quidem contendere, quòd non sit ampla & grandis eius oratio: nuncio autem, eius orationibus ne hanc quidem deesse gratiam, sed alicubi quidem eas esse amplas & redundantes, in pluribus autem graues & temperatas.

Quæ sibi potissimã propositam in historijs facit.

Cum has autem duas vias sibi proposuisset, martyricam constantiam, & monasticam in exercitatione tolerantiam: currit quidem in vtroque stadio, non cum pedum pernitate, sed cum celeritate orationis. Maximè autem monasticum percurrere curriculum, euadit seipso robustior & fortior. Aures quidem certè mihi pinguefacit, quando eius oratio ascendit quidem montes, subit autẽ speluncas: sub pinu autem aut quercu aliqua collocat exercitorem: & vile alimentum, & illaboratũ ei offert ex herbis, & potum ex fontibus. eiusmodi enim narrationes ornat quibusdam florantibus pulchrè dictionibus, & varijs rosis figurarum, & ea quæ tunc fiebant, quasi subicit oculis. Virum ergò laudo quidem propter eiusmodi facundiam & gratiam: non minus autem, quòd pulchrè tractat argumenta. Nam etsi à me multa quoquẽ de multis scribuntur, non habent eorum opera talem zelum & imitationem: sed vitia quidem fortasse doctis videbuntur digna, in quæ studium conferatur, & ea amulabuntur propter dictionem & varias figuras: multi autem contemnent, quòd non sint eis curæ quæstiones & sententiæ nimis arcanae.

Cap. IV.

Porro autẽ dicunt eum leuiter & quasi aliud agentem, hanc rem esse aggressum: neq; ipsum id sibi proposuisse, vt faceret quantum vellet: sed Imperatoris adhortationes eũ ad hoc adduxerunt, & ij, quibus curæ erat doctrina & intelligentia: & promptus ei fuit apparatus, & non paruus orbis eorum, qui primò dictionẽ notis excipiebant: & eorũ, qui postea transcribebant: & alius post alium, ille quidem prima faciebat, hic verò secundò exscribebat: & post hos alij, qui, quæ scripta fuerant, pulchrè intelligebant, vt quod scriptores latuerat, ad propositam corrigerent sententiam. Nam propter scriptorum multitudinem non licebat ei sapè eadem reuoluere & intueri. Sed etsi fuerit multus labor, & maior, quam par esset sollicitudo, immò verò digna, quæ in hoc adhiberetur: sementem tamen longè vicit spica & seges, qualis nondum

Multorum opera vitur.

non dūm fuit vsque in hodiernum diem. Quocirca etiā si nihil aliud à viro illo fuisset elaboratum, & non alia omnia, quæ vel singula sufficiunt ad laudem conciliandam: opus tamen tale suscepisse, & id tam præclare effectum reddidisse, viro pro quouis ad laudem fuisse cerit.

Atq; ego quidem nolo conferre eius opera cum scriptis externorum sapientum. Cap. 14. Quid enim, si ex his alij quidem composuerunt Parathenaica, alij autem prælium Peloponnesiorum & Atheniensium magnifica dictione composuerunt: & alij quidem contra oratores decertarunt, alij verò pro oratoribus: in quibus est quidem insignis & manifestus redundans verborum ornatus: est autem brevis & imbecilla vtilitas. Cum his ergò nollem ego meū conferre athletam. Sed si quis mihi hoc dederit, ego eum exaquaerim ijs, qui laborarunt in conscribendo Euangelio, & profundum verbi sunt interpretati. Quorum enim sunt fines æquales, eorum sunt etiam principia similia: & si salus animarum apud vtrunque est finis argumentorum, quidni etiam fuerint cause inter se pares, & steterint scriptores in eadem trutina, aut, vt dicam quod nostrum est, fuerint etiam ex æquo hæredes? Quàm multis autem fortis viri coronis non fuerit coronandus hic vir admirabilis, immò verò quibus non est iam coronatus, cum ad Deum ascenderit, & apud illos ducat choros, quorum mores & vitam hic circumscripsit? Nam vel in fine ostendit, qualem vitam egerat. Non enim cum veluti abscissum aut diuisum fuisse dicunt ijs, qui viderunt: sed videbatur veluti à quodam vinculo liberari, & hilari nutu se extendere ad ducentes Angelos, & quodammodo seipsum tradere illorum manibus, vt citò emigraret è corpore.

Sanctorum animæ in caelis sunt.

Et sic quidem est mortuus: fuerunt autem statim omnia, & non tunc solūm, suauitate odore plena: nec in diem tertium, sed etiam in multos dies postea, donèc fuit solus conditus in sepulcro: & locus perpetuò talem emisisset odorem, nisi se aliqui tam iniquè gessissent, vt aliqd corpusculum propter eum deponerent. Simul atque enim hoc magno illi viro accidit, desijt fons ille suavis odoris. Atque hic quidem contractus, ò virorum omnium oprime & eruditissime, satis superque ostendit puritatem tuam & sanctitatem. Nam alia quoque tibi sufficiunt ad accuratissimam virtutis summationem. Tu autem sis mihi propitius, si non perfectè exposui omnem tuam virtutem, neque ex omnibus tuis bonis tibi parem attuli laudationem, nec mihi irascaris propter ea, quæ sunt à me prætermissa: sed eorum quæ scripsi, memineris, si eorum, qui hic sunt, est vlla memoria vestris purissimis & diuinissimis animis: In Christo Iesu Domino nostro: cum quo patri cum sancto spiritu gloria, honor & potentia, nunc & semper, & in secula seculorum, Amen.

Cap. 14. Odor suavis in multos dies ad exanime corpus Metaphraita.

ARIUS

100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200

PASSIO S. IACOBI INTERCISI, VT HABETUR IN PERANTIQUIS MS. CODICIBVS, QVIBVS consentiunt Martyrologia & compendium certaminis eius quod habetur in Nicephoro Eccle. Hist. Lib. 14. Cap. 20.

IACOBUS martyr, cognominatus Intercisus, nobilis genere sed fide nobilior, ex regione Persarum & ciuitate Elape oriundus fuit. Hic ex Christianissimis parentibus ortus est, & vxorem Christianissimam habuit: Eratque notissimus Regi Persarum, & inter optimates primus. Accidit autem vt à principe nimio amore seduceretur, & ad colenda idola flecteretur. Hoc autem mater & vxor audientes, protinus sic ei scripserunt: Obediendo mortali, deseruisti eum qui vita est: placendo futuræ citò putredini, deseruisti sempiternum odorem. Veritatem in mendacium commutasti, & mortali obtemperans, viuorum ac mortuorum iudicem reliquisti. Noueris igitur nos amodò à te futuras extraneas, nec tecum deceterò aliquatenus moraturas. Cum autem has literas Iacobus legisset, amarè stens ait: Si mater mea quæ me genuit, & vxor mea extraneæ factæ sunt: quanto magis à me extraneus factus est Deus meus? Cum ergò pro errore suo plurimū afflixisset, nuncius venit ad principem, qui diceret Iacobum Christianum esse. Quem princeps aduocans, ait: Dic mihi, Nazareus es? Cui Iacobus: Etiam, Nazareus sum. Erille: Ergò magus es. Cui Iacobus: Absit à me magum esse. Cum ergò

Nouembr. 27.

Idigerdem hunc appellat Nicephorus.

Accusatur apud Regē qd sit Christianus.

ei multa supplicia minaretur, dixit Iacobus: Non me perturbant minæ tuæ, quia tanquam ventus flans supra petram, furor tuus aures meas citò pertransit. Cui princeps: Noli imprudenter agere, nè graui morte pereas. Cui Iacobus: Hæc mors, non mors, sed somnus potius est dicendus, cum post modicū resurrectioni tribuatur. Cui princeps: Non te seducant Nazarej dicentes, mortē esse somnū, quia magni imperatores timuerunt eam. Cui Iacobus: Nos nō timemus mortē, quia de morte ad vitā transire speramus.

Tunc princeps amicorū consilio, hanc super Iacobum tulit sententiam, vt ad aliorum terrorem membratim Iacobus puniatur. Cum autem quidam ex compassione super eum flerent, ille ait: Nolite super me flere, sed super vos ipsos flete: quia ego ad vitam pergo, & vobis supplicia æterna debentur. Tunc carnifices pollicē manūs eius dexteræ absciderunt: & exclamans Iacobus ait: Liberator Nazarene suscipe rami arboris misericordiæ tuæ: Nam à cultore vineæ farmentum absciditur vitis, vt potius germinet & vberius crescat. Cui carnifex: Si assentire vis, adhuc tibi parco & medicamenta adhibeo. Cui Iacobus: Nōne perspexisti stipitem vitis, quia cum amputantur farmenta, ille nodus qui remanet, suo tempore, cum terra incallescere incipit, per singula abscisionis loca producit germina? Si igitur vitis putatur vicissitudine temporis vt germinet, quanto magis fidelis homo qui in vera vite Christo compactus est: Tunc accedens carnifex secundum abscidit digitum. Beatus autem Iacobus dixit: Suscipe duos ramos quos plantauit dextera tua, Domine. Abscidit & tertium: & dixit Iacobus: De triplici tentatione liberatus, benedicam patri & filio & spiritui sancto: & cum tribus creptis pueris de camino, confitebor tibi Domine, & in choro martyrorū psallam nomini tuo Christe. Abscisus est & quartus: & Iacobus dixit: Protektor filiorum Israël, qui in quarta benedictione pronuntiatus es, suscipe à seruo tuo quartam confessionem quarti digiti, tanquam in Iuda benedicti. Absciso quinto, dixit: Completum est gaudium meum.

Tunc carnifices ei dixerunt: Parce iam nunc animæ tuæ, nè pereas: nec cōtristeris si vnā manū amiseris, quoniam multi sunt vnā tantum habentes, & multis diuitijs & honoribus abundantes. Beatus Iacobus dixit: Quando pastores incipiunt pecora tondere, nunquid tantum dextrum vellus auferunt & sinistrū dimittunt? Si ergo pecus, quod animal brutum est, totū vult vellus auertere, quanto magis ego homo rationalis non dedignabor pro Deo occidi? Accedentes ergo impij ad sinistrā manum, digitum minimū inciderunt: & Iacobus dixit: Tu Domine cum esses magnus, paruus & minimus pro nobis fieri voluisti. Et idcirco tibi reddo corpus & animā quam creasti & proprio sanguine redemisti. Abscinditur & septimus digitus, & ait: Septies in die laudē dixi tibi Domine. Abscinditur octauus, & ait: Octauo die circumciscus est Iesus Christus, & octauo die circumciscitur Hebræus vt transeat ad legales caremonias, & mens serui tui Domine transeat ab his incircunciscis & coinquinatū habentibus praputium, vt veniā & conspiciam faciem tuam Domine. Inciditur nonus digitus, & ait: Hora nona tradidit Christus in cruce spiritum. Vndē & ego Domine in dolore noni digiti tibi confiteor & gratias ago. Inciditur decimus, & ait: Decimus numerus est in præceptis: & Iota, prima litera nominis Iesu Christi. Tunc quidam de adstantibus dixerunt: O dilectissime quondā noster, profiteri tantum coram consule, vt valeas videri: Licet enim absciscæ sint manus tuæ, sunt tamen peritissimi medici qui tuis doloribus valeant subuenire. Quibus Iacobus dixit: Absit à me nefanda simulatio. Nemo enim mittens manum suam ad aratrum, & respiciens retrò, aptus est regno Dei.

Tunc indignati carnifices, accesserunt & pollicē dextri pedis absciderunt, & Iacobus dixit: Pes Christi perforatus est, & sanguis exiuit. Absciditur secundus digitus pedis dextri, & ait: Magnus mihi dies est hic præ omnibus diebus. Hodie enim ad Deum fortem conuersus ibo. Absciderunt & tertium, & ante ipsum proiecerunt. Et subridens Iacobus, dixit: Vade tertie digite ad socios tuos, & quæ admodum granū tritici multum fructum affert, ita & tu in nouissimo cum socijs tuis requiesces. Absciditur quartus, & ait: Quare tristis es anima mea, & quare conturbas me? Spera in Deo, quoniam adhuc cōfitebor illi. Absciditur & quintus, & ait: Nunc incipia dicere ad Dominum, quoniam dignū me fecit socium seruis suis. Tunc accedentes ad pedem sinistrum, digiti paruum absciderunt, & dixit Iacobus: Digite parue confortare: quia paruus & magnus vnā habent resurrectionem. Capillus capitis non peribit, quanto minus à socijs tuis separaberis? Absciditur secundus, & Iacobus ait: Destruite veterem domum, quia splendidior paratur. Absciditur tertius, & ait: Tunc ionibus firmatur in cus. Absciditur

Mors temporalis, Christianis formis est.

Membratim interceditur corpus eius. Iohan. 15.

Christus viti comparatur.

Dan. 3.

Gen. 49.

S. Iacobini tormentis constantia.

Psal. 118.

Luc. 2.

Gen. 17. 21.

Matt. 27.

Mar. 15.

Exod. 20.

Luc. 9.

Psal. 41.

Paruus & magnus vnā habent resurrectionem.

Luc. 12. & 21.

SUI

FI

ciditur & quartus, & ait: Conforta me Deus veritatis, quoniam in te confidit anima mea. Absciditur & quintus, & ait: Ecce tibi Domine vicefies immolor.

Pfal. 58.

Tunc accedentes, pedem dextrum absciderunt: & dixit Iacobus: Nunc offeram munus celesti Regi, pro cuius amore hac patior. Absciderunt & pedem sinistrum: &

Eccē martyris patientiam in amputatione singulorum membrorum. Psal. 71. 76. Psal. 145. Psal. 17. & 144.

B. Iacobus dixit: Tu es qui facis mirabilia, exaudi Domine & salua me. Absciderunt dextram manū, & ait: Misericordie tue adiuuent me. Ad sinistram ait: Tu es Deus qui facis mirabilia. Absciderunt dextrū brachium, & ait: Lauda anima mea Dominum.

laudabo Dominū in vita mea, psallam Deo meo quandiu fuero. Absciderunt & sinistrum, & ait: Circunderūt me dolores mortis, & in nomine Domini vindicabor in eis. Tunc accedentes, absciderunt suram dextri pedis, scindentes vsq; ad femur. Tunc

B. Iacobus in effabili dolore grauatus exclamans, ait: Domine Iesu Christe adiuua me, quia circunderunt me gemitus mortis. Et ait ad carnifices: Carnem nouam induet me Dominus, quam vestra vulnera maculare nequibunt. Iam carnifices defecerāt eo quod à prima hora diei vsq; ad nonā in eius incisione sudāssent. Tunc iterum

accedentes, sinistri cruris suram absciderunt vsq; ad femur. Tunc exclamans B. Iacobus dixit: Dominator Domine exaudi me femiuuum, viuorū & mortuorum Deus. Digtos Domine non habeo, vt ipsos ad te porrigā: nec manus, vt eas ad te extendam.

Oratio eius sub mortē.

Pedes mei truncati, & genua mea demolita sunt, vt tibi genua flectere non valeam, & factus sum velut casura domus ablatis quibus sustentatur columnis. Exaudi me Domine Iesu Christe, & educ de carcere animā meam. Hoc cum dixisset, vnus de carnificibus accessit, & caput eius amputauit. Christiani igitur occultē accesserūt, & corpus eius rapientes honorificē sepeliētur. Passus est autē quinto Calend. Decembris.

Caput ei ad vltimū amputatur.

DE EODEM S. IACOBO INTERCISO, EX

Nicephori Callisti Ecclesiasticæ Historiæ Lib. 14. Cap. 20.

Innita verò alia ab audacibus & impijs illis quoquē tentata sunt. Quale videlicet & illud est in Iacobo Persa parratum. Is enim cum Christianus antea fuisset, propter intercedentem sibi cum Isdigerde Persarum Rege amicitiam, paternam religionem reiecerat. Postquam autem per matrem & coniugem rursus ad fidem Christi admonitus reuertit, & eam rem princeps agrē tulit, acerbam quandam, & propter nouitatem admirandam, post supplicia multa subiit mortem. Nam vbi articulis & iuncturis quibusque, in commoda & apta totius corporis membrorum conformatione, ex manibus, brachijs, pedibus & furis ei resectis, reliquum nihil quàm vnā cum ventre caput solum habuit, quoniam ne rum quidem fidem in Christum abiecit, & id ipsum postremò ferro amputatum est. Minimè verò mirandam, si rerum vniuersarum Dominus feritatem illorum sustinuit. Nam & qui Constantini imperium præcesserunt principes, rabiem suam aduersus veræ pietatis amatores euouerunt. Inprimis verò Diocletianus omnium grauissimus, ipso augustæ & venerandæ Passionis die, ecclesias sub imperio Rom. vbiq; omnes euertit. Et nouem elapsis annis, illæ quidem ad priorem florentes rediēre statum, ac potiùs & pulchritudinem, & amplitudinem multò præstantiorem recepēre. Diocletianus autem postremò disperijt, & cum impietate extinctus est.

Iacobus Persa ex Christiano ethnicius.

Idē denuò Christianus Luculēssimum eius martyrium.

Deus per longanimitatē suam Ecclesiæ tyrannicos persecutores sustinet.

Diocletiani interitus.

VITA S. BILHILDIS VIDVÆ ET SANCTI MONIALIS, VT HABETVR IN BREVIARIO

Moguntino recens emendato.

TEMPORE, quo Clodoueus Francorū potiretur imperio, fuit in Orientalis Franciæ oppido Hocheimio vir clarissimus, Iberimus nomine, qui ex Mechtrida coniuge sua Bilhildem filiam suscepit. Qua ætate cum in Gallia & Germania Gentiliū etiā dūm superstitio apud plerosq; vigeret, parentes beatæ Bilhildis occultē Christianorum sacris fauebant. Quo factum est, vt in ipsis infantia annis filia Vuireburgum delata, ibidem catechumena quidem facta sit, sed baptismum tamen non consecuta. Accedente autem ætate, licet ignoraret puella se regenerationis lauacro carere: purum nihilominus in suo pectore Christofito

Nouēbr. 27.

*Alij Matildem habēt.

Parentes S. Bilhildis.

Handwritten text on the right page, including 'R I U S' and other illegible characters.

sto domicilium parare studebat: corpus ab omni spurcicia continens, & parsimonia ceterisque virtutum quibus suis ornamentis exercens ac componens.

Cogitur S. Bilhildis nubere.

Quod quidem ut rectius perficeret, in virginitatis proposito perseverare omnibus modis conabatur: sed vidua parentum voluntate, nupsit cuidam viro nobili & militari. Etsi autem matrimonij legibus esset subiecta, Christi tamen, quem toto corde dilexerat, obsequijs sedulo incumbere. Non multo inde elapso tempore, cum iam vnius prolis mater esset, marito in bello defuncto, prole etiam paulo post vitam exempta, ex consilio Sigeberti Episcopi Moguntini sui avunculi, Moguntiam commigrat: renunciatisque patrimonij amplissimis censibus, ut pauper & expedita Christum sequeretur, areolam ibidem est adepta, in qua ecclesiam in honorem Dei genetricis semperque virginis Mariae construxit.

Sigebertus Episcopus Moguntin.

S. Bilhildis conditio monasterium.

Quo in loco sanctarum foeminarum conuentu numerofo collecto, quantum sufficere posset praediorum ad communem sustentationem, ijs contulit. In quibus ipse quoque pie viuens, non solum corpori eis necessaria, sed etiam sancta conuersationis exempla suppeditabat. Interim misericors Deus, famulam tuam diutius in vnum laborare non permittens, quibusdam sanctis eiusdem monasterij virginibus eam tantum catechumenam esse, necdum baptismi gratiam percepsisse, reuelat. Hoc illa cognito, Episcopum consulit: qui & ipse diuina reuelatione edoctus, eam regenerationis aqua censuit abluendam. Baptismo igitur percepto, multo feruentior illa Dei laudibus & pijs exercitijs instabat: donec graui tacta infirmitate, praesens seculum reliquit quinto Calendas Decembris. Sepulta a clero & populo Moguntino in basilica, quam suis ipsa sumptibus exaedificari curauerat: Vbi deinceps plurimis miraculis claruit.

Abit e vita.

SUI
10
17

VITA SANCTI PATRIS NOSTRI STEPHANI IVNIORIS, QUI MARTYRIO FVNCTVS EST TEMPORE Constantini Copronymi, propter sanctarum imaginum honorem & adorationem, de sumpta ex Regine matris Bibliotheca, interprete D. Iacobo Billio Pruneeo, S. Michaelis in Eremito Abbate doctissimo. Nos vero, ut permultas alias, Lectori gratificaturi, eam in capita distinximus. Habetur in operibus Io. Damasceni auctoris, post tres de Imaginibus orationes, vbi idem Billius ad pium Lectorem sequentem subiecit praefatunculam.

Post tres Damasceni de Imaginibus orationes commode me facturum existimaui, si Stephani Iunioris, qui pro earundem imaginum cultu ac defensione, Constantini Copronymi tempore, hoc est, non multo post Damasceni obitum, crudelissima morte affectus est, vitam prudem a me de Greco in Latinum conuersam, ac nunc primum editam subnecterem: quo Christianus Lector de eadem re, non modo literis consignatum, sed etiam sanguinis profusione confirmatum testimonium praesto habeat.

VITA.

Novembr. 28. Cap. 1.

Vtile est p. bos viros laudare.

IVINA quaedam res est virtus, ac digna qua plurimis laudibus effertur: non eo tantum nomine, quod amplissimam ijs, a quibus amatur, mercedem rependit, sed etiam quia vel sola sui commendatione auditores ad se pertrahere, ac zeli aculeum in eorum animis infingere potest. Operae precium est igitur eos, qui virtutis amore praediti sunt, beatos praedicare, atque eorum vitam omnibus narrare. Sic enim & erga eos debito munere perfingemur, & alios ad suam ipsius amoris excitabimus. Quoniam itaque vndique optimus ille ac praestantissimus Stephanus, cuius nunc vitam commemorandam suscepimus, ex eorum numero extitit, qui virtute insigniter amantur, summoque ipsius desiderio flagrant, exponamus oportet primum, quinam ipsi ortus, quaque disciplina atque institutio extiterit: (nam ne ea quidem eiusmodi est, ex qua nulla ad pios viros vtilitas & oblectatio reditura sit:) deinde monasticas ipsius palastras, ac demum quae in martyrio suo luculenter ac praclare gessit. Tulit igitur egregium hoc germen do-